

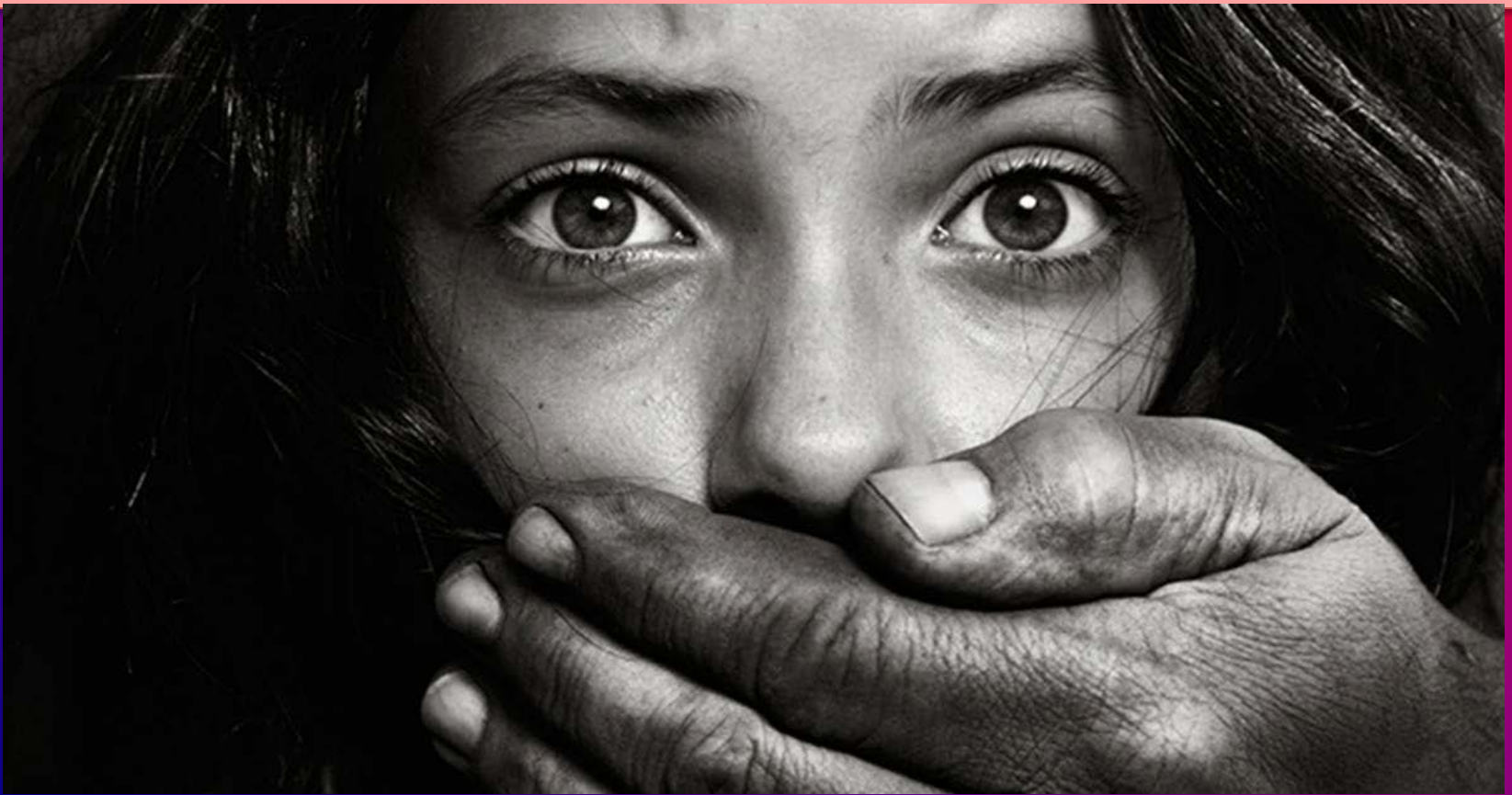

Торгівля людьми – ганебна справа!

Практичний психолог

Н.О. Валентюк

Торгівля людьми - одна з найбільш актуальних проблем сучасності. Жертвами сучасних форм рабства в усьому світі щорічно стають мільйони людей. Окрім економічних причин, які змушують шукати роботу за кордоном або в різних регіонах своєї країни, важливими факторами, що сприяють торгівлі людьми, є відсутність достовірної інформації про можливості працевлаштування, незнання своїх прав, поширення стереотипів і т. ін. Таким чином, великого значення набуває повне й відповідальне інформування суспільства про цю серйозну проблему як один із найнебезпечніших злочинів проти особистості. Ключову роль у цьому процесі відіграють ЗМІ.

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ – здійснення з метою експлуатації вербування, перевезення, передачі, приховування чи отримання людей шляхом погрози силою або її застосування чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою чи вразливістю стану або шляхом підкупу у вигляді платежів чи вигод для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу. (*"Протокол з попередження торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми"*)

Причини сучасної торгівлі людьми

Держдепартамент США у щорічній доповіді про торгівлю людьми зазначає такі:

- нестатки;
- привабливість кращих умов життя в іншому місці;
- неможливість працевлаштування;
- організована злочинність;
- насильство над жінками й дітьми;
- дискримінація жінок;
- корупція уряду;
- політична нестабільність;
- збройні конфлікти;
- культурні традиції, такі як традиційне рабство;
- попит на послуги в сфері секс-індустрії (включаючи дитячу порнографію й секс-туризм) і дешеву нелегальну робочу силу.

Основні причини поширення торгівлі людьми в Україні

- важке економічне становище громадян і безробіття;
- недостатня поінформованість про можливості працевлаштування за кордоном, незнання міграційного законодавства;
- недостовірне подання інформації про життя за кордоном;
- попит на дешеву робочу силу в країнах призначення;
- активна діяльність злочинних угруповань і недостатнє переслідування торговців людьми;
- насильство в родині

Активна діяльність злочинних угруповань і недостатнє переслідування торговців людьми

Торгівля людьми тісно пов'язана з діяльністю міжнародних організованих злочинних груп. За даними ООН, цей різновид кримінального бізнесу посідає третє місце з прибутковості після торгівлі зброєю й наркотиками, при цьому ризик для злочинних угруповань значно менший. Факти торгівлі людьми складніше довести, і далеко не у всіх країнах такий злочин підлягає кримінальній відповідальності. Поєднання невисокого ступеня ризику та більших прибутків роблять цей кримінальний бізнес одним із найприбутливіших.

Торгівля людьми та нелегальна трудова міграція

Економічні труднощі, з якими стикаються жителі країн, що розвиваються, змушують їх шукати роботу за межами місць свого проживання. Виїзд в інший регіон або за кордон із метою працевлаштування називається трудовою міграцією. Сьогодні до міграційного трудового обміну залучено практично всі країни. Різниця в рівні життя й економічних можливостях у різних країнах - основна рушійна сила такої міграції

Різниця між торгівлею людьми та незаконним увезенням мігрантів

Ознаки	Торгівля людьми	Незаконне ввезення мігрантів
Згода	Незважаючи на те, що не завжди торгівля людьми відбувається без згоди, вона відбувається без справжньої усвідомленої згоди	Незаконне ввезення мігрантів відбувається за повної та умовної згоди
Перетин кордону	Якщо відбувається перетин кордону, він може бути як легальним, так і нелегальним	Перетин кордону завжди відбувається й завжди нелегально
Клієнтські відносини	Клієнтські відносини встановлюються між вербувальником і майбутнім(іми) експлуататором(ами)	Клієнтські відносини встановлюються між перевізником і мігрантом
Використання насильства	Торгівля людьми є насильницьким злочином. Насильство є частиною торгівлі людьми, оскільки людей змушують до покірності	Незаконне ввезення мігрантів є порушенням міграційних законів і порядків. Не визначається як насильницький злочин
Жертва	Жертва - конкретна особа	«Жертвою» є держава, міграційні закони якої порушено
Наслідки	Експлуатація. Жертви перебувають під контролем, часто позбавлені волі; перебувають у підневільному стані й не можуть вирішувати, куди йти та що робити	Мігрант може робити що завгодно і йти куди завгодно

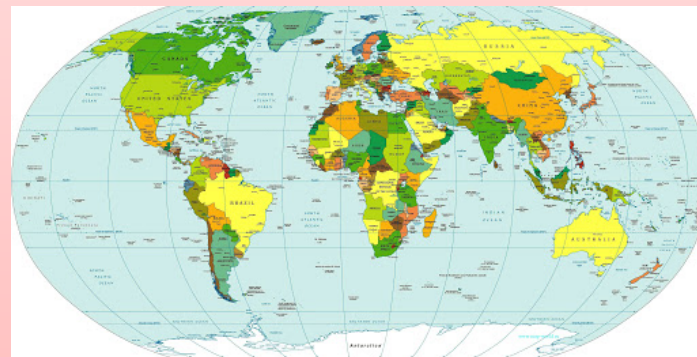
Географія торгівлі людьми

Сучасна торгівля людьми має транснаціональний характер - вона охоплює всі регіони та більшість країн світу. Також зростають масштаби торгівлі людьми всередині країн. У тому разі якщо торгівлю людьми пов'язано з переміщенням через кордони однієї або кількох держав, країни відповідно до їхньої ролі в цьому процесі поділяються на:

країни походження;

країни призначення;

країни транзиту.

При цьому одну й ту ж саму країну може бути віднесено відразу до двох або навіть до всіх трьох категорій.

Найпоширенішими країнами призначення для жінок з України є: Туреччина, Росія, Греція, Кіпр, Італія, Іспанія, Сербія, Боснія та Герцеговина, Угорщина, Чехія, Хорватія, Німеччина, Об'єднані Арабські Емірати, Сирія, Китай, Голландія, Канада та Японія¹⁶. Чоловіки найчастіше експлуатуються в Португалії, Іспанії, Росії, Чехії.

24 липня 2003 року Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) прийняла план дій щодо боротьби з торгівлею людьми. Цей план покликаний надати в розпорядження держав-учасників ОБСЄ всеосяжний інструментарій, який допомагатиме у виконанні їхніх зобов'язань у боротьбі з торгівлею людьми. Його засновано на комплексному підході до боротьби з торгівлею людьми. Документ передбачає захист потерпілих, запобігання торгівлі людьми й судове переслідування тих, хто вчиняє цей злочин або сприяє йому. План містить рекомендації державам-учасницям і відповідним інститутам, органам і структурам ОБСЄ на місцях щодо оптимальних шляхів вирішення ними цієї проблеми в її політичних, економічних, правових, правоохоронних, освітніх та інших аспектах.

Торгівля людьми - як це відбувається?

Відповідно до Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками й дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, торгівля людьми включає:

I. Дії: вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей.

II. СПОСОБИ: загроза силою чи її застосування, або інші форми примусу, викрадення, шахрайство, обман, зловживання владою чи уразливістю положення, або підкуп, у вигляді платежів чи вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.

III. МЕТА: експлуатація, що включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примуову працю чи послуги, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан чи вилучення органів.

Дії торговців людьми:

- вербування;
- перевезення;
- приховування;
- передачу й одержання.

Найпоширеніші шляхи вербування:

- за допомогою особистих зв'язків;
- через оголошення в ЗМІ/на вулицях;
- через фірми з працевлаштування;
- через туристичні, модельні, шлюбні агентства;
- через інтернет.

Сфери діяльності й пропоновані види робіт:

- домашнє господарство (хатні робітницї);
- сфера обслуговування (продавці, покоївки, офіціантки);
- промисловість і будівництво (робітники);
- догляд за особами похилого віку, хворими;
- сфера розваг (танцівницї);
- сільське господарство (збирання врожаю);
- консумація;
- секс-бізнес;
- одруження.

Передача й одержання людини

Передача людини в руки замовника або посередника є наступним етапом торгівлі людьми.

Після прибуття в країну призначення жертв передають для подальшої експлуатації. Іноді процес продажу людини відбувається в її присутності, й вона сама є свідком грошових розрахунків між покупцем і продавцем. Частіше людей без пояснень передають замовникові, після чого людині стає зрозуміло, роботу якого характеру їй доведеться виконувати.

Способи впливу й примусу

Наступне завдання - змусити людину виконувати ту або іншу роботу. Для примусу людей до виконання роботи торговці людьми часто застосовують насильство як фізичне, так і психологічне або погрожують застосувати це насильство. У разі якщо жінок змушують до надання сексуальних послуг, для придушення їхнього опору часто застосовують алкоголь або наркотичні засоби.

Способи примусу:

- ✓ боргова кабала;
- ✓ шантаж;
- ✓ погрози;
- ✓ насильство.

Мета торговців людьми

Відповідно до Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками й дітьми, і покарання за неї «експлуатація включає, як мінімум, експлуатацію проституції інших осіб або інші форми сексуальної експлуатації, примусову працю чи послуги, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан чи вилучення органів».

Сфери експлуатації

Існує безліч сфер експлуатації людей. Для жінок це можуть бути вимушений шлюб, примусова праця, використання в домашньому господарстві, промисловому або сільськогосподарському секторах, примусове сурогатне материнство, використання в сексуальному бізнесі.

Чоловіків переважно використовують на будівництві, у промисловості, сільському господарстві, дітей - у жебрацтві й порнобізнесі.

Зафіксовано випадки примусу людей до участі в збройних конфліктах, примусової трансплантації органів.

Людей також використовують як наркокур'єрів і перевізників фальшивих грошей.

Звільнення

Є безліч обставин, в яких жертви торгівлі людьми вириваються із ситуацій рабства і які неможливо охопити в цьому посібнику. Кожен випадок індивідуальний, єдиного або найпоширенішого шляху звільнення немає.

Основні шляхи звільнення:

- ☐ втеча;
- ☐ допомога місцевих правоохоронних органів;
- ☐ допомога клієнтів;
- ☐ допомога «гарячої лінії».

Захист і підтримка потерпілих

Комплексну програму захисту й підтримки ймовірних жертв торгівлі людьми формують три компоненти: фінансова допомога, надання притулку, а також спеціалізовані послуги.

Консультаційні центри пропонують жертвам торгівлі людьми спеціалізовані послуги в таких сферах:

- ✓ охорона здоров'я;
- ✓ програми надання консультацій (індивідуальні й групові консультації);
- ✓ психологічна допомога;
- ✓ юридична допомога;
- ✓ освіта та інше професійне навчання;
- ✓ допомога в працевлаштуванні;
- ✓ підтримка у стосунках із органами влади.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗКОШТОВНА ЛІНІЯ З ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ
0 800 505 501 зі стаціонарних | **527** з мобільних

